

Kengetallen Utrechtse programmabegroting 2017

4.1 Structurele exploitatieruimte (BBV)

Dit kengetal is conform BBV-voorschrift toegevoegd. Het is van belang voor de beoordeling van de structurele ruimte om de lasten te blijven dragen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

Maatstaf

Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat het structurele deel van de begroting voldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Tabel 4.1: Structurele exploitatieruimte

Begroting jaar 2017	Verslag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
Structurele exploitatieruimte	-0,53%	-3,30%	-2,28%	-0,21%	1,14%	0,91%

2. Solvabiliteitsratio (BBV)

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten (totale eigen vermogen einde jaar gedeeld door het totaal van de passiva einde jaar, uitgedrukt in %).

Maatstaf

Dit kengetal is bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Hoe hoger de ratio, des te gunstiger voor de financiële weerbaarheid.

Tabel 2 : Solvabiliteitsratio

Begroting jaar 2017	Verslag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
Solvabiliteitsratio	32,5%	32,5%	26,9%	26,0%	26,0%	26,0%

Tabel 5.1: Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Begroting jaar 2017	Verslag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
Netto schuldquote	63 %	74 %	81%	92%	93%	94%
Af: uitleenquote	-5 %	-4 %	-5%	-5%	-5%	-5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58 %	70 %	76%	87%	88%	89%

Tabel 5.4: EMU-referentiewaarde

Begroting jaar 2017	Verslag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
EMU-saldo: berekend tekort	85,0	59,0	77,9	30,0	20,0	4,3
Emu-saldo: berekend overschot	-	-	-	-	-	-
EMU-referentiewaarde Utrecht (maximaal toegestaan tekort)	55,6	56,0	45,0	45,0	45,0	45,0

5.4 EMU-referentiewaarde

In Europees verband stuurt het Rijk op beheersing van het begrotingstekort op 3,0 % van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Hierbij was berekend 0,5% van dit EMU-saldo voor rekening komt van decentrale overheden. Op basis van dit laatste percentage werd op macroniveau een tekortnorm vastgesteld. Tot en met 2015 werd vanuit deze macronorm in de jaarlijkse Rijkscirculaires een doorrekening gemaakt naar een maximaal gemeentelijk tekort, de zogenoemde individuele referentiewaarde. In de decembercirculaire 2015 is de doorrekening naar individuele referentiewaarden echter losgelaten. Er wordt alleen nog een macronorm vastgesteld. Voor 2016 is die verlaagd naar maximaal 0,4% van het BBP. Op basis van deze aangepaste macronorm zou dit, verhoudingsgewijs benaderd, voor gemeente Utrecht leiden tot een individuele referentiewaarde van circa 45 miljoen euro. Met dit bedrag is in onderstaande tabel gerekend. De kans bestaat dat het Rijk de macronorm voor 2017 en voor 2018 nog naar beneden bijstelt. Vooralsnog is in onderstaande tabel doorgerekend met de geschatte waarde voor 2016. Hoewel de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) voorziet in een sanctiemechanisme indien de EMU-macronorm structureel wordt overschreden is in het Financieel Akkoord met de decentrale overheden afgesproken dat in ieder geval gedurende de lopende kabinetsperiode geen sancties zullen worden opgelegd.

Berekeningswijze

De EMU-referentiewaarde is het relatieve aandeel van de gemeente Utrecht in het voor alle gemeenten gezamenlijk maximaal toegestane EMU-saldo. Dit bedrag hanteren we als indicatieve norm.

Schuldpositie en -ontwikkeling

De afgelopen jaren is de bewustwording rond schuldposities, juist ook van en bij overheden, sterk toegenomen. Wettelijke begrotingscriteria schrijven voor dat de baten en lasten in de gemeentebegroting (meerjarenraming) structureel in evenwicht zijn. Daarnaast is een negatief eigen vermogen niet toegestaan. Dit maakt dat de gemeente in de praktijk hoofdzakelijk leent voor investeringen. In feite verplaatst de gemeente door te lenen de aanschafkosten van de investering naar de toekomstige gebruikers. De toekomstige aflossingen op en rentebetalingen over de lening moeten immers uit toekomstige inkomsten worden opgebracht. Hierdoor drukken de kosten op de toekomstige bewoners. Het zijn echter ook deze toekomstige bewoners die profijt hebben van de investering. Een goed zicht op de schuldpositie draagt bij aan het besef dat de uit geleende gelden voortvloeiende rente- en aflossingsbetalingen beslag leggen op toekomstige inkomsten van de gemeente. En hoe hoger de schulden, hoe meer rente- en aflossing op termijn betaald moeten worden. En hoe hoger dergelijke betalingen, hoe minder de gemeente uiteindelijk aan andere publieke voorzieningen kan besteden. Om de houdbaarheid van de gemeentefinanciën ook op de lange termijn te borgen beheersen we de schuld aan de hand van een interne schuldnormering.

Opgenomen en op te nemen financiering

Uit de EMU-berekening in tabel 1 blijkt dat voor 2017 een aanvullende financieringsbehoefte wordt verwacht van circa 77 miljoen euro. Op renteswaps wordt zowel in 2017 als in 2018 een bedrag van 5 miljoen euro afgelost. Zowel in 2017 als in 2018 loopt een langlopende lening van 35 miljoen euro af. Gezien de verwachte negatieve EMU-saldi voor die jaren zullen die geherfinancierd moeten worden. Een dergelijke herfinanciering heeft een neutraal effect op de gemeenteschuld. In onderstaande tabel is het verwachte verloop weergegeven van de Bruto gemeenteschuld en, daarvan afgeleid, de EMU-schuld. Het in deze tabel opgenomen bedrag aan kortlopende leningen ligt in lijn met de gemeentelijke kasgeldlimiet.

Tabel 2 Verwacht verloop leningenportefeuille en EMU-schuld tot en met 2018

Soort	Ultimo 2015 conform jaarrekening	Raming ultimo 2016	Raming ultimo 2017	Raming ultimo 2018
Langlopende leningen	420	541	623	667
Langlopende renteswaps	508	453	448	443
Subtotaal lange leningen	928	994	1.071	1.110
Kortlopende leningen	143	121	121	112
Bruto gemeenteschuld	1.071	1.115	1.192	1.222
Waarvan opgenomen van mede-overheden	20	20	20	20
EMU-schuld	1.051	1.095	1.172	1.202